

Ingyenes turisztikai
programajánló magazin

ÉLMÉNY itthon

Fókuszban
Gyógyító vizek

2013. NOVEMBER

Minden élménnyel több leszel
www.itthon.hu

EGÉSZSÉGESEN | MOZGÁSBAN | VÍZPARTON | KUL-TÚRA | ÍZUTAZÁS | FALUJÁRÁS

VISIT
GYULA
.COM

www.VISITGYULA.com

AQUAPALOTA
GYULAI VÁRFÜRDŐ

Decembertől új élményekkel vár a Gyulai Várfürdő!

NOVEMBER

32

6

28

23

Egészségesen

6 Világgraszoló gyógyhelyek Magyarországon

10 Gyógyulás és szórakozás Sóstón

12 Alföldi gyöngyszemek

Naptár

18 Programtippek novemberre

Mozgásban

14 Legendás emlékhelyek, melegengető fesztiválok

16 Szép kilátások

20 Országos Kéktúra: A Bükk ösvényein

22 A tundrák üzenete

23 Jó kapást, sok csukát!

25 Szent Margit(ok) nyomában

Kul-túra

27 Vissza a rómaiakhoz

28 Szent Márton útjai Pannóniában

Ízutazás

30 Aki Márton napján libát nem eszik...

32 Szabolcsi pálinkatúra ingyenceknek

Falujárás

33 A legfalubb falu

33 Üdülőfalvak a Vértesben

10

30

MAGYARORSZÁG
Minden élménnyel
több leszel

ÉLMÉNY itthon
Ingyenes turisztikai
programajánló magazin

Megjelenik havonta a Magyar Turizmus Zrt. kiadásában.

Felelős kiadó: Horváth Gergely vezérigazgató-helyettes

Felelős szerkesztő: Fucskó Hajnalka **Grafikai tervezés:** DLV 74 Kft.

Szerkesztőség: Turizmus Kft. 1074 Budapest, Munkás utca 9. **Telefon:** (36-1)266-5853 **Fax:** (36-1)338-4293

E-mail: magazin@turizmus.com **Hirdetésfelvétel:** sales@turizmus.com **Fotók:** Magyar Turizmus Zrt. Fotótár

Nyomda: CREW Kft. 1067 Budapest, Eötvös utca 9.

Új őrési kilátók és tanösvények

Egységes turisztikai bemutató övezet valósult meg az őrési Nemzeti Parkban egy most lezárult hároméves fejlesztési program eredményeként. Kilenc olyan települést vontak be a projektbe, amelyek eddig nem rendelkeztek turistákat fogadó létesítményekkel. Az összefogás révén sikerült a nemzeti park keleti és nyugati szélét összekapcsolni a látogatók eligazodását segítő egységes táblarendszerrel és információs pontokként szolgáló turistapihenővel. Többek között két új kilátó létesült, hét új tanösvény hálózta be a nemzeti park területét a szőcei tőzgeomhás láptól a hármastatár erdőségéig, és Apátistvánfalván átadtak egy Ökoturisztikai Információs Centrumot is. <http://onp.nemzetipark.gov.hu> (MTI)

Európai ezüst Hévíznek és Csupaknak a virágosításért

Sikeresen szerepeltek a 2013. évi Európai Virágos Városok és Falvak (Entente Florale Europe) versenyébe benevezett magyarországi települések: Hévíz város kategóriában, Csupak a falvak között szerzett ezüstérmet. A verseny nagy kihívás a résztvevőknek, hiszen a követelményrendszerben a virágosítás és a tisztaság mellett nagy hangsúllyal szerepelnek a környezetvédelem, az ökológia, a környezettudatos oktatás, a természeti és épített örökség megőrzése, a korszerű hulladék- és energiagazdálkodás és a tájvédelem szempontjai. Hévíz 1998 után másodszor nyerte el az európai verseny ezüst fokozatát.

www.viragosmagyarorszag.hu

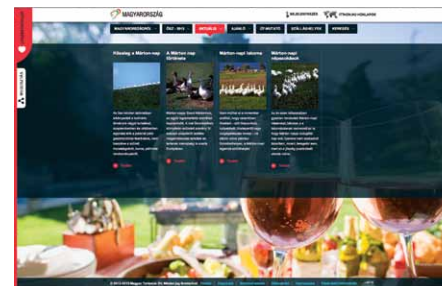
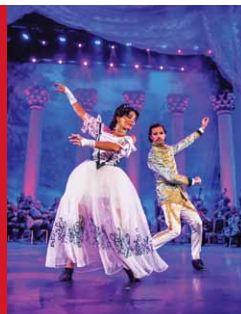

Jön a szaunamesterek Oscarja

A szaunaszeánszokon képzett szaunamester gondoskodik arról, hogy alaposan megizzadjunk, és jó hangulatban teljen el a felöntés röpke negyedórája. A ceremónia lényegében mindig ugyanaz, az élményt azonban nagyban meghatározza a szaunamester személye. Hamarosan kiderül, ki a legjobb a szakmájában, jön ugyanis az V. Szauna Szeánsz® Oscar. A megméretés elődöntőit november 9–10-én tartják a nagyobb fürdőkben, s a középdöntőbe kizárólag a vendégek pontozása alapján juthatnak a versenyzők. Az előző években valóságos show-k zajlottak ez alkalommal a szaunákban, vélhetően idén sem lesz másként. Info a helyszínekről: www.szaunaszeansz.hu

Fergeteges – A királyné, a gróf és a cigánylány

A magyar kultúra nagykövetei zenében és táncban a RaM Colosseum színpadán novemberben 2-án, 3-án, 13-án, 14-én és 15-én. Az ExperiDance társulat és a 100 Tagú Cigányzenekar szolistáinak közös, új produkciójában az 1800-as évek második felének elfeledett világa elevenedik meg egy mesészerű történetben, amelyet Sissi és Andrássy gróf legendája ihletett. A főszereplők egy gyönyörű királyné, egy daliás gróf és egy csodaszép cigánylány, akik eltáncolják a soha be nem teljesülő szenvedély pillanatait, miközben a színpadon a muzikusok hangszeréből olyan klasszikus dallamok kelnek életre, mint Liszt rapszódái, Monti csárdása és a Pácsi. www.ramcolosseum.hu

Márton-napi ajánlatok az itthon.hu-n

A Magyar Turizmus Zrt. 2013-ban ötödik alkalommal hirdeti meg a Márton-napi Libató(ú)rt és Újborünnepet azzal a céllal, hogy a Márton-napi hagyományokat felelevenítse, mind a városi, mind a vidéki emberek számára élővé tegye, és az ehhez kapcsolódó eseményeket népszerűsítse. Ennek érdekében a nemzeti marketing-szervezet idén is összegyűjti és honlapján (www.itthon.hu/libatour) megjeleníti a Márton-napi turisztikai és gasztronómiai kínálatot, megkönnyítve ezzel az utazók tájékozódását.

A világ legjobb illuzionistái Budapesten

Amerika új utazó cirkusza, a The Illusionists szemkápráztató produkciójával a magyar nézőket is a lehetetlen földjére repíti novemberben. Pengenyelés, gondolatolvasás, kettévágás, ámulatba ejtő lebegések és izgalmas szabadulások mellett számtalan, soha nem látott illúzió a speciális előadás hét illuzionistájától, látványos, nagyszabású, Las Vegas-i stílusban. A show háromszor látható a Syma Sport- és Rendezvényközpontban: november 22-én, 23-án és 24-én. www.szabadter.hu

Megnyílt a Kulipintyó

Helytörténeti kiállítás megnyitásával adták át a közönségnek Balatonföldvár egyik emblemikus épületét, a Kulipintyót. A hajdani Széchenyi-villa Balatonföldvár alapítójának, Széchenyi Imre öccsének, Viktornak a háza volt, ahol fia, a híres vadász és író Széchenyi Zsigmond gyermekéveit töltötte. A mintegy fél évtizedig üresen álló villát a település azután újította fel, hogy ingyenes vagyonszétosztással megkapta az államtól. Az épületben látható helytörténeti kiállítás korabeli dokumentumok, fotográfiák, filmfelvételek alapján idézi meg a kisváros múltját. (MTI)

Útközben

100

Százéves a természetjáró mozgalom

Állami, társadalmi szervezetek, hazai és külföldi turisták képviselőinek jelenlétében emlékezik meg a Magyar Természetjáró Szövetség az éppen száz éve alapított Magyar Turista Szövetség működéséről november 30-án. Bár a szervezet első évtizedét beárnyékolta az I. világháború és következményei, s 30 év múlva működését befejezték a II. világháború utáni változások, e viszonylag rövid időszakot mégis olyan eredmények fémjelzik, mint az egységes turistaút-jelzési rendszer kidolgozása vagy a túravezetőképzés és -vizsgáztatás szabályozása. Korszalkotó volt az országos kék útvonal kijelölése, amely megelőzte a későbbi európai szövetség hosszú távú turistaútvonalait, a szövetség jó nemzetközi kapcsolatait pedig az első európai turistakonferencia magyarországi megrendezése bizonyítja. <http://termeszetbarat.hu>

INFÓ

**Magyar Turizmus Zrt.
Nemzeti Turisztikai
Információs Szolgálat**

Hétfőtől péntekig
8–20 óráig rendelkezésre álló
infóvonal: 1/438-8080
E-mail: info@itthon.hu
Web: www.itthon.hu
www.tourinform.hu

Világraszóló gyógyhelyek Magyarországon

1. rész

Összesen tizenhat település vívta ki eddig a hivatalos gyógyhellyé minősítést hazánkban – idén kettő is: Mezőkövesd és Sóstógyógyfürdő.

Gyógyhelyeink azzal emelkednek ki a hetvenkilenc, gyógyfürdővel rendelkező hazai település közül, hogy természetes gyógytényezőjükön felül is képesek felsőkategóriás minőséget nyújtani, nemcsak gyógyszerellátásuk terén, de a zavartalan pihenéshez szükséges összes területen. A gyógyhelyminősítés – melyet szigorú követelményrendszer mellett az ÁNTSZ ad meg – komoly presztízszt jelent az egész település számára: fel lendül a turizmus, fejlődik az infrastruktúra, gazdagodnak a helyi polgárok.

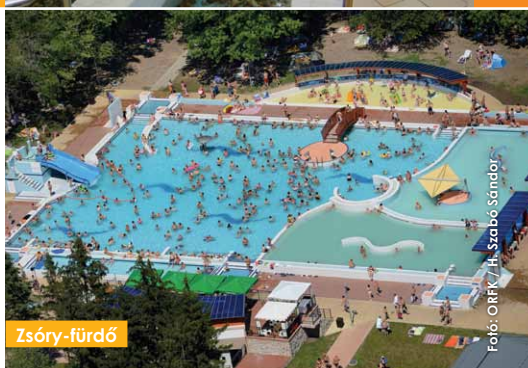

Kneipp-medence

Kénkőves paradicsom

A mezőkövesdi kénkőves paradicsom, a **Zsóry fürdő** idén augusztusban léphetett a hazai gyógyhelyek sorába. „A matyó fővárosban ideális körülmények között nyaralhatnak, pihenhetnek, melynek garanciája a kiváló gyógyvíz, az esztétikus, nyugodt környezet, valamint a tiszta levegő” – idézi az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál fekvő város polgármesterét, dr. Fekete Zoltánt a Borsod Online. Mezőkövesd rövid időn belül a második rangos elismerését kapta meg a gyógyhellyé minősítéssel, hiszen tavaly decemberben felkerült az UNESCO szellemi kulturális örökség listájára a matyó népművészet.

Mezőkövesd központjától néhány kilométer megtéve, könnyedén elérjük a tizenegy hektáros, gondozott parkkal övezett, kénesei vizéről ismert Zsóry fürdőt, ahol modern környezetben számos gyógyszerellátást, például a magyar fejlesztésű súlyfürdőt, iszappakolást vehetnek igénybe a vendégek. Az ellazulást kellesz szaunapark, komplett wellnessrészleg segíti, míg a nyári hónapokban a kültéri strand vonzereje veszi át a stafétát. A matyók városában a fürdő kapuján túl egy izgalmas kulturális közeg nyílik meg a látogató számára, élő népszokások, gyönyörű szőttek és tárgyak, hagyományos matyó étkek formájában. A hosszabb sétákra vágyók – a Bükk Nemzeti Park szomszédságában – szurdokot, patak völgyet, dombokat fedezhetnek fel a város határát átlépve, egészen a szomszédos Bogácsig.

Zsóry-fürdő

Fotó: ORF / H. Szabó Sándor

Köszönjük neked, Sárvár!

Sárvár, a tizennegyediként gyógyhellyé minősített település 27 év után, 2012-ben került fel a rangos listára annak dacára, hogy a város számos kuriózummal rendelkezik. A Rába völgyében kétféle gyógyvíz is található, melyeket különböző mélységből nyernek, hőfokuk és összetételük is teljesen más, 83 illetve 43 Celsius-fokosak. Előbbi, a sós termálvíz kapcsán sokunknak biztosan beugrik a „Köszönjük neked, Sárvár!” kezdetű dalocskával reklámozott termálkristály, míg utóbbi adja a sárvári fürdő medencéinek vizét.

A fürdő sokrétű és magas színvonalú szolgáltatásai – gondolunk itt a több mint ötvenféle wellnesskezelésre, a gyógy- és rehabilitációs kezelések széles skálájára –, valamint hazai minőségi díjai és nemzetközi elismertsége mellett is számos kritérium teljesítése várt még Sárvárra ahhoz, hogy

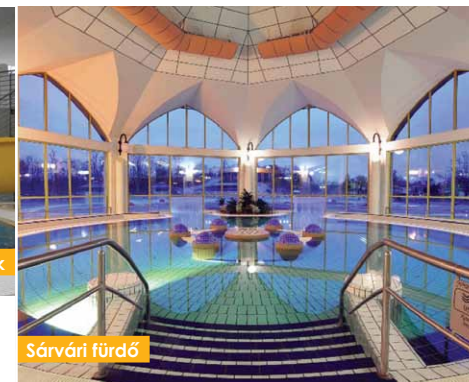

Családi élmények

hivatalos gyógyhely válhasson belőle. Kiemelten védett területre előírt levegőtisztaság, fokozottan védett területnek megfelelő zajszint, rendezett zöld területek szükségesek ahhoz, hogy a gyógyítás zavartalanságát és a betegek nyugalma biztosító környezeti feltételeket elfogadhatónak találja a Tisztiorvosi Szolgálat. Sárvár szerencsés ebből a szempontból, hiszen a Nádasdy család egykori gyümölcsöséből avanszált, kilenckektáros arborétumban „gyógyító” fák, növényritkaságok között pihenhetnek és tölthetnek fel a fürdővendégek.

Tipp:

A Nádasdy Ferenc Múzeum
huszártörténeli gyűjteménye

Sárvári fürdő

Történelemmel átszőve

Az igazi történelmi fürdőváros, **Gyula** adottságai semmiben sem maradnak el a sárvári példától, sőt! Az Alföld legmélyebb területén, a legtisztább vízű folyóink, a Fehér- és Fekete-Körös deltájában, védett városi erdő vértéze az egykori Almásy-kastély parkja közepén álló Várfürdőt. A klasszikus gyógyászati ellátás kétezer négyzetméteren folyik, emellett szaunaparkkal, élményfürdővel és gyermekparadicsommal bővül folyamatosan. Gyulát

Zsóry Gyógy- és Strandfürdő

„Az élmény, ami gyógyít!”

ZSORY
GYÓGY- ÉS STRANDFÜRDŐ | MEZŐKÖVESD

Cím: Mezőkövesd, Napfürdő út 2.

Tel.: +36 49/412-844

E-mail: info@zsory-furdo.hu

www.zsory-furdo.hu

A Mezőkövesd központjától 4 km-re fekvő, 11 hektáros, gyönyörűen parkosított fürdő 21 medencével rendelkezik. Az egész évben nyitva tartó fedett fürdőben 3 különböző hőfokú gyógymedence, uszoda, pezsgőfürdő, szauna és gyógyászati részleg áll a vendégek rendelkezésére. A kalcium-magnézium-hidrogén-karbonátos, szobadszén-sav- és magas szulfidkén-tartalmú termálvíz 1968-ban megkapta a gyógyvízminősítést. 2013. augusztus 29-én a Zsóry-fürdőt hivatalosan is gyógyhellyé nyilvánították, így a létesítmény és üdülőövezete Magyarországon a 15. helyszín, amely elnyerte ezt a kitüntetést.

Tipp:

A 60 éves Matyó Múzeum

Polip medence

Gyulai vár

nem érte el a posztmodern iparosodás, mondhatjuk, szerencséjére, mert a vendégek gyógyulását hátráltató ipari tevékenység miatt a város könnyen elveszíthette volna gyógyhelyminőségét.

Tipp: A gyulai vár kiállítását

Ahol a természet a fürdőmester

Nem csak gyógyhatásában, de élővilágában is kuriózum a félszáz hektáros véderdő közepén fekvő **Hévízi-tó**, melyet egy hideg és egy meleg forrás táplál, s állítja be az optimális és természet diktálta hőmérsékletet. A tavat kétméteres párburok fedi, a vízen tündérrózsák, partján mocsári ciprusok élnek, míg állatvilága különösen télen éled fel. A meleg tó vonzza a madarakat; állandó téli lakó a vöcsök, de több kárókatona és szárcsa költözik át a Balatonról, egy-egy szürke gém, hatytyú szintén tiszteletét teszi. A kiváló vízminőségnek köszönhetően ártalmatlan vízisiklók is hasítják a tó tükrét. Természeti csodáin túl jó tudni a Hévíz-tóról azt is, hogy Dr. Moll Károly az 50-es években itt kísérletezte ki a gerincbántalmak kezelésében forradalmi jelentőségű súlyfürdőt.

Tipp: Márton-napi vigasságok a Tavirózsa utcában (november 9–10.)

Hévízi-tó

Harkány öt csillagot kapott

Legek tekintetében talán **Harkány** zsebelheti be a legnagyobb elismerést: a milliárdos fejlesztéseknek köszönhetően az elérhető legjobb, ötcillagos minősítést kapta a Magyar Fürdőszövetségtől a közelmúltban. A harkányi víz különlegessége, sőt bátran állíthatjuk, világszenzációja, hogy jelesre vizsgázott a párizsi konferencián a psoriasis, azaz a pikkelysömör költségkímélő és tartós gyógy-módjaként.

A kisváros különösen jó adottsága, hogy a gyógykezelés mellett megfelelő keretet nyújt a szabadidő eltöltéséhez, s ezáltal a család többi tagja számára is élvezetessé teszi az üdülést a fürdőkomplexumon belül és kívül egyaránt.

A fürdőt 13,5 hektáros őspark veszi körül, ahol a szabadtéri medencék a sportpályákkal karöltve a strandszezon meghatározó helyszínei. Harkány környékén fantasztikus túrák várják a kúrákon részt vevőket és családtagjaikat a villányi borokat adó pincefalvakban és a közeli siklósi várban, a természet felfedezésére a Duna-Dráva Nemzeti Park Dráva menti részét barangolhatják be, míg a nagyvárosi kulturális közeget Pécsnél találják meg.

Tipp: Galamb- és díszmadár-kiállítás a Sportszarnokban (november 15–17.)

Harkányi fürdő

Dandár – Az ismeretlen ismerős

Hallott már a Dandár fürdőről? Sok nemleges válasz érkezik erre az egyszerű kérdésre, pedig a Dandár a múlt század eleje óta szolgálja a fürdőzőket Budapesten, a Boráros tértől nem messze.

A fürdő 1930-ban nyílt meg K. Császár Ferenc bizottsági tag és Maróthy Kálmán építész tervei alapján. Építését a fővárosi törvényhatósági bizottság közgyűlésének 1928-as határozata alapján kezdeményezték, miszerint kerületenként olcsó, a higiéniai követelményeknek megfelelő népfürdők, tisztasági fürdők létesítése szükséges. Közülük a Dandár volt az első. Korabeli leírás szerint „a fürdő mind külső, mind belső kivitelét tekintve kiváló iparművészeti alkotás.” Akkoriban számos gyermekvendége is volt a Dandárnak, ők a számukra kialakított kádakban fürödtek. Gyerekszárműveket is megmutatkozott, hogy a kicsik szekrényeiket a rájuk rajzolt állatfigurákról tudták megjegyezni.

A Dandárt 1971-ben bezárták, majd 1978-ban egy teljes átalakítás után már gyógyfürdőként nyitották újra. 1978-ig tartálykocsival szállították a gyógyvizet a Széchenyi fürdőből. Azóta saját kútja van, nagyon jó minőségű gyógyvízzel, amelynek vízösszetétele a Gellért fürdőjéhez hasonlít. A termálmedencék 36 és 38 °C-osak. Vízük rendkívül alkalmas ízületi betegségek és gyulladások, porckorongsérv és idegzsába kezelésére. A gyógykezelések – víz alatti vízugármasszázs, orvosi masszáz és szén-savas kádfürdő – szakorvosi beutalóval is igénybe vehetők, nagyon kedvező áron.

Pénztárcakímélő fürdőzés

Egészségünk megőrzése a legkedvezőbb áron kiváló minőségű szolgáltatásokkal és gyógyvízzel a Dandárban lehetséges a fővárosi fürdők közül. Nemcsak a normál belépő ára pénztárcakímélő, **hétköznapokon 17 órától délutáni kedvezmény is van. A diákok a belépő árának csaknem 30 százalékát megspórolhatják**, ha az iskola vagy egy átbuzított éjszaka után ebben a fürdőben ejtőznek.

A három medencéből álló fürdőben az elmúlt hónapokban ismét felújítási és korszerűsítési munkálatok zajlottak. A Dandár megújult szaunákkal, öltözőkkel és zuhanyzókkal várja vendégeit, akik a fürdőzés után különféle szolgáltatásokkal kényeztetik magukat és feledhetik a szürke hétköznapiakat. Frissítő, púderes, aroma relax, menedzser-masszázsok közül választhatnak tetszésük szerint. (x)

Felújított medencék, saját gyógykút

Cím: 1095 Budapest, Dandár utca 5–7.

Tel.: +36-1-215-7084

Web: www.dandarfurdo.hu

Nyitva tartás: hétköznap 6–20 óráig, szombaton 6–14 óráig, vasárnap zárva

Egészségesen

Gyógyulás és szórakozás Sóstón

Tiszta levegőjű, tölgyerdővel körülvett területen élvezhetjük hazánk legújabb, 16. gyógyhelyének csodálatos vizét, az állatkertjéről és múzeumfalujáról is híres **Nyíregyháza-Sóstón**.

„Aki a kóroktól menekülni akar, ne menjen külföldre cikóriát inni, hanem igyon makkát a Sóstón”.

A fentieket Nyíregyháza legendás polihisztorja, a múzeumalapító orvos, Jósza András javasolta egykor a reumatikus betegségekben szenvedőknek, és szavai a város honlapján ma is olvashatók. Mostanság nem annyira makkát inni járunk Sóstóra, inkább fürödni, gyógyulni, pihenni, szórakozni.

A város központjától alig hat kilométerre található Sóstó nevét a két részre osztott, sós vizű szikes taváról kapta. Már Mátyás király korában is ismerték Igrice néven. A gyógyfürdő régebben főleg az idősebb betegek gyógyulását szolgálta, ma az élményfürdővel kiegészülve a fiatalabb korosztály, sőt az egészen kicsi gyerekek és szüleik igényeit is kielégíti.

Eppen a közelmúltban minősítették **Sóstógyógyfürdőt** hivatalosan gyógyhellyé. A fürdő új vezető-sége 2011-ben kezdte el a szolgáltatások körének bővítését. Ma már nyolcféle OEP által finanszírozott kezelést lehet igénybe venni, amelyhez megfelelő szállodai és fürdőházi infrastruktúra is kapcsolódik.

A jódos, brómos és sok oldott só-t tartalmazó gyógyvíz a mozgásszervi, reumatikus, nőgyógyászati, ízületi és gerincbetegségek, valamint bőrgyógyászati panaszok (ekcéma, pikkelysömör) eredményes gyógykezelésére és rehabilitáció esetén javasolt.

A fürdőt körbeölelő erdő kiváló terep a nordic walking szerelmeseinek. A legszebb útvonal a kilátótoronytól vezet az erdei tornapályáig.

Sóstó büszkeségébe, a **Nyíregyházi Állatparkba** mindenképpen érdemes ellátogatni. Gyűjteménye a budapesti után a legnagyobb, több mint ötezer állat él itt. Ritkaságszámba megy az indiai páncélos orrszarvú, a komodói óriás sárkánygyík, az afrikai elefánt és a fehér tigris. A 30 hektáros tölgyerdőben kontinensenkénti felosztásban láthatók az állatok. Az egész közép-európai térségben egyedülálló a háromszintes Zöld Piramis az Őcenáriummal és az Esőerdőházzal.

Kihagyhatatlan látnivaló a **múzeumfalu** is, ahol több mint 80, túlnyomó többségében eredeti építmény képviseli Északkelet-Magyarország sokszínű népi építészét. A skanzen a megye tájegységeinek megfelelő csoportosításban egy valóságos falu formájában mutatja be a hajdani vidéket.

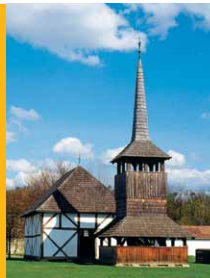
E. L.

Ajánló

Márton-napi vigasságok
Sóstói Múzeumfalu,
november 9.

Libás ételek kóstolója, játékok és vetélkedők, jeles borok és pálinkakülönlégességek, népművészeti vásár – bármít is válasszanak, nem fognak unatkozni.

www.muzeumfalu.hu

HOTEL FÜRDŐHÁZ

WWW.SOSTORT.HU

**KEDVEZMÉNYES
ŐSZI AJÁNLATUNK:**
3 NAP/2 ÉJSZAKA
2 FŐ RÉSZÉRE
**49 800 FT HELYETT
39 600 FT**

HOTEL
FÜRDŐHÁZ***
NYÍREGYHÁZA

Alföldi gyöngyszemek

A Gyopárosi-tó különlegességére a helybéliek figyeltek fel: a tóban fürdetett állatok sebei gyorsabban hegedtek, s kiderült, számos kórságra jelent gyógyírt a víz. **Orosháza-Gyopárosfürdő** napjainkban a kúrázók, az élmény- és wellnessfürdőzők paradicsoma.

A régi víztorony ma kilátó

Gyopárosfürdő egész évben nyitva tart

Tengernyi vízi élmény

A 670 méter mély termálkút adományát 1999-ben Alföld gyöngye néven nyilvánították gyógyvízzé. A természetes alkáli-hidrogén-karbonátos vízben a mozgásszervi, nőgyógyászati, urológiai, bőrgyógyászati és idegrendszeri betegségekben szenvedők számára egyaránt jótékony hatást fejthet ki a gyopárosi kúra. A fürdő termálvíze 34 fok alatt gyulladáscsökkentő, magasabb hőmérsékleten az izmok görcsösségét oldó hatásával jelenthet gyógyírt a panaszokra. A vízgőzt belélegezve légúti betegségeken segíthet, bőrünkkel érintkezve az ekcéma, a lichen vagy a pikkelysömör okozta gyulladás ápolására is alkalmas. A Gyógyászati Központ a helyi víz gyógyerejére alapozva teljes körű szakorvosi ellátást, fiziko-, elektro- és balneoterápiás kezeléseket kínál.

Több mint hatezer négyzetméteren „tömény szórakozás”, vízi élmények tucatjai fogadják az aktív kikapcsolódásra, a vidám családi programra vágyókat. Az év minden napján nyitva tartó komplexum három kül- és négy beltéri medencével várja a fürdőzőket – pénteken és szombaton akár éjfélig is.

Üvegvarázs a főtéren

A Viharsarok „fővárosát”, Orosházát sokáig a legnagyobb faluként emlegették; 1946-ban kapott városi rangot. A város legújabb látványossága az idén nyáron átadott, különleges hangulatú főtéren, ahol az Orosháza Újratelepítése című üvegplasztikát helyezték el. Az Európában is egyedülállónak számító ötméteres alkotás esténként fény- és hangjátékkal gazdagítja az élményeket.

A megszállottakat két, az emeleti szintekről induló, spirálszerűen kanyargó óriáscsúszda kényezteti. A hangulatos, fagerendás belső térben nyakzuhany, vízisün, gomba, fekvőmasszázs, megannyi buzgár és gejzír segíti a tökéletes ellazulást, melyet a sodrófolyosós szabad áramlás élménye koronáz meg.

Közkedvelt a szaunapark, ahol nyolc kabinban hatféle felfrissülési lehetőség található. Októbertől hétvégenként különleges szaunaszeánszok várják az érdeklődőket, bóradirozás, aromás felöntés és gyógyító-lazító illóolajos inhalálások váltják egymást. A bevállalások az orosz módszert is kipróbálhatják.

A fürdő jelképévé vált, 1925-ben épült víztorony napjainkban kilátóként működik. A belsejében található múzeum tárgyi emlékekkel, korabeli fotókkal szemlélteti Gyopáros régmúlt időit.

Adrenalinbomba és sajtókóstoló

Legyen szó önfeladti szórakozásról vagy céges csapatépítésről, a paintball egyaránt jó választás. Ráadásul nem is akármilyen feltételek között, hiszen Orosházán összesen hét változatos pályával várják mindazokat, akik kipróbálnák ezt az adrenalinbombát. A pályák egy részét még az orosházi határőrség alakította ki gyakorlatozás céljára.

Az egykori laktanyában ma az Alföld Gyöngye Hotel és Konferencia-központ működik. A földszintjén megtekinthető emlékszoba gyűjteménye a laktanyában 1938 és 1997 között működő katonai alakulatoknak állít emléket, bemutatván az egykori műszaki honvédek mindennapjait.

Különleges programot kínál Bertáné Székely Margit sajtókészítő: műhelyében mód nyílik kóstolásra, valamint a sajtókészítés kipróbálására is. Aki pedig bővebben szeretne elmerülni a helyi termékek ízlelésében, keresse fel a kisvárosi boldog békeidőkre emlékeztető, mégis modern piacot.

Hagyományörzők Csorváson

A közeli Csorváson a Hudák család kéziszővő-műhelyében zsúrizott, egyedi tervezésű, természetes alapanyagú szőttéseket és vásznakat készítenek. A különleges kelméből asztalterítőket, függönyöket, zsinóros díszruhákat, bocscai öltönyöket, csikósöltözetet, sőt esküvői ruhákat is varrnak.

A szlovák tájjellegű GER-VIK tanyán a régmúlt idők békéjét lelhetjük meg a több mint száz éves vert falak között. A háziak, ahogyan nagyszüleiktől látták, begyűjtik a kemencébe, és amit csak tudnak, önmaguk állítanak elő. Ezt leshetjük el, ha elmegyünk hozzájuk lekvárt vagy szappant főzni, tarhonyát, mézeskalácsot készíteni a csorvási tanyavilágba.

Szaunaszeánsz

Ajánló

Márton napi-ludasságok

Orosháza, november 9.

A Petőfi Művelődési Központban ezen a napon mindenféle „ludasságok” szórakoztatják a nagyérdeműt: lesz „lúdtalpas” ügyességi verseny, libalabirintus, madártoll-felismerés, madárfészek- és gyógynövény-bemutató, ismeretterjesztő vetélkedő, kézműveskedés, vidám, énekes tollfosztás, tánccház, mesejáték, koncert, és bábjúnárt is választanak.
www.pmk.oroehaza.hu

Vadludak nyomában Márton-napra készülődvé

Biharugra –Bihari Madárvárta, november 9.

A Biharugrai-halastavak gazdag madárvilága miatt a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozó védett terület. Ide szervez a Körös-Maros Nemzeti Park szakvezetett kirándulást a vonuló vadludak megfigyelésére a tavakon és a táplálkozóhelyeken. A programot libából készült étellel kóstolója zárja.

Info: 30/687-0816,
e-mail: madarvarta@kmnp.hu,
www.kmnp.hu

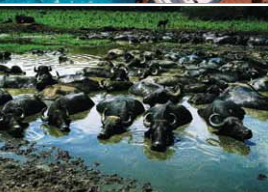
Legendás emlékhelyek, melengető fesztiválok

Magunk mögött hagytuk a szüreti zsvajt, a befőzős-kóstolás hétvégéket, beköszöntött a november. De a ködös, nyirkos idő se riasszon el attól, hogy útra keljünk, például a **Balatonhoz**, ahol ilyenkor is van mit csinálni.

3+1 ok a november javára

1 Hűvös, esősebb időben is fürdhetünk a Balaton régiójában. Siófok, Hévíz, Zalakaros, Marcali meleg vízű fürdőiben nemcsak átmelegedhetünk, de egyszerre gyógyulhatunk is.

2 Kellemes kirándulásra vállalkozhatunk a Kis-Balaton vidékén: melegen felöltözve irány az egész évben nyitva tartó Kápolnapusztai Bivalyrezervátum és a Kányavári-sziget!

3 Nem baj, ha nem esett még az első hó, a fűzfői Szabadidőpark bobb pályáján kedvünkre csúszkálhatunk a hegyoldalon.

+1 A Márton-napot számtalan helyen megünneplik, a ropogós lúdpecsenye mellett mindenhol megkóstolhatjuk a helyi híres bortermelő vidék új borait.

Emlékezés elődeinkre

November elején halottaink körül forognak gondolataink, virágot viszünk a temetőbe, mécseseket gyújtunk a sírokon. A Balaton körül is sok helyen emlékezhetünk elődeinkre, nagyjainkra.

Akarattyán található Rákóczi fájának maradványa. A hatalmas szilfamatuzsálem 1969 óta halott, csak csonkja látható. A néphagyomány szerint hozzá kötötte ki lovát a vezérlő fejedelem. A haza bölcse, Deák Ferenc több alkalommal tett látogatást edercsi és környékbeli rokonságánál és ismerőseinél. Egyesek tudni vélik, az edercsi iskola udvarán ma is áll az a fa, amelynek árnyékában egykor Deák is üldögélt.

A legtöbb emlékfű **Füreden**, a Tagore-sétány övezte Emlékfa-parkban található, réztáblákkal megjelölve. Az Anna Grand Hotel fedett sétányán pedig azon kiváló költők, tudósok, kutatók emléktáblái előtt sétálhatunk végig, akiknek az életében fontos szerepet játszott a város: Garay János, Krúdy Gyula, Eötvös Loránd, Ady Endre, Vörösmarty Mihály, Jókai Mór, Cholnoky Jenő, Szabó Lőrinc, Lóczy Lajos és még sokan mások.

Udvari közvetlenül az országút mellett található, védetté nyilvánított, szív alakú sírköveiről, s az ezekhez fűződő legendáról híres. Csaknem ötven, fehér mészkőből faragott sírkő látható itt, valamennyi a 19. század elején készült. Érdemes felirataikat végigböngészni.

Márton-napi vigasságok

Tudja-e, hogy sok katolikus templomnak Szent Márton a védőszentje a Balaton régiójában: töb-

Siófok Márton-napkor

Tihany – gardára várva

bek között **Fonyód**, **Táska** és **Vörs** templomáé? A hónap második hétvégéjén válogathatunk a települések között, hová is menjünk libasültet enni, új bort kóstolni.

Lovason, november 8-án a faluházban rendeznek vigasságot: fiatal zenészek, néptáncscsoportok lépnek fel, a gyerekek Márton-naphoz kapcsolódó műsort adnak. Utána borszentelés és áldás lesz.

Másnap este, 9-én két libavacsora is kelleti magát az idei borok kóstolójával. **Ábrahámhegyen** és **Alsóórsön**, s ha tetszett a mulatság, következő szombaton **Badacsonytördemicen** folytatathatjuk a torkoskodást.

Siófokon hagyományosan pálinkafesztivált szerveznek Márton-nap tájékán, idén november 8-tól 10-ig. Sokféle gyümölcs párlat és lúdtétel-különlegesség kóstolható, a szívet-lelket melegítő mustrát koncertek, gyermekprogramok színesítik.

Gardavadászat és disznótör

A hónap közepén, a Garda Fesztivál (november 16–17.-én) alkalmából a **Tihanyi-félsziget** telik meg élettel. A Visszhang-domb és a Belső-tó környéke benépesül vásárosokkal, jókedvű, halra éhes vendégekkel, kipirult arcú gyerekekkel. Még élnek a régi halászok közül, kik tudják, miként zsákmányolták ezt a különleges, csak ez idő tájt fogható halfélt. A félsziget csúcsáról jól szemmel követhető, merre vonulnak a tóban a gardarajok. A vendégek hajókról figyelhetik a halászatot. A kifogott zsákmányt az apátság perjelje megáldja, majd tavalyi szőlővenyigére húzzák a beirdalt, bepaprikázott –

Vonyarci disznótör

pontyra emlékeztető, de annál kisebb – halakat, körbe a földbe szúrják, s parázsra sültek meg. Másnap az elmaradhatatlan halászlé- és haléltető verseny fűszerezi be az őszi élményét.

Katalin-nap tájékán **Vonyarcvashegyen** hagyományosan leölik az első disznókat – ezt a régi falusi hagyományt elevenítik fel november 16-án. Házi pálinkával kezdődik a nap, a kiszemelt sertés tisztítása, porzsölése és feldolgozása következik, melyen tetszés szerint bárki részt vehet. Reggelire hagymán pirított friss vért, reszelt májat tálalnak. A vendégek napközben elleshetik a disznósajt, májas-véres hurka, házi kolbász és tepertő készítésének fortélyait, közben harmonikaszo gondoskodik a vidám hangulatról. A disznótornak előző nap süteménysütő versennyel alapoznak meg a helyi háziasszonyok.

Ajánló

10. Balaton Maraton és Félmaraton

Siófok – Hotel Aranypart, november 16–17.

Nyáron a fürdőzőké, ősszel a futóké a Balaton-part.

A 42 km-es táv két nap alatt három részletben teljesíthető, egyéniben vagy párban. A 21 km-es fél táv ugyancsak egyéniben és párban futható.

De lehet nevezni harmad-, negyed- és hatodmaratonra is.

www.futanet.hu

Holdfénytúra a Rezi várhoz

Rezi, november 15.

A telehold fényénél, vadregényes erdőknél át túrázhatunk a Rezi várhoz, amely Zala leggyönyörűbb panorámájú magaslat a 426 méteres Meleg-hegyen. A tetőn megsüthetjük az útravalóul csomagolt szalonát, kolbászféleséget. A 8,5 km-es túrán **előzetes bejelentkezéssel** lehet részt venni.

Info: 30/491-0063, www.bfnp.hu

Ajánló

Szép kilátások

Az Északi-középhegység legnyugatibb részén fekvő **Börzsöny** változatos tájai remek túraútvonalakat és pompás kilátóhelyeket kínálnak. Magaslati tippek kezdő és gyakorlott túrázóknak.

Zebegényi séta

A **Hegyes-tetőn** álló **Julianus barát-kilátót** Zebegényből érdemes megközelíteni jelzett turistaúton. Még mielőtt rátérnénk a sárga kereszt jelzésű turistaútra, nézzünk körül a hangulatos településen, hogy megértsük, művészeink miért is szerették ezt a helyet. A Zebegény központjában magasodó katolikus templomot Kós Károly tervezte szecessziós stílusban. A külsőhöz méltóak a belső freskók, amelyek Körösfői Kriesch Aladár keze munkáját dicsérik. Szőnyi István, a XX. századi magyar festészet kiemelkedő alakja a két világháború között telepedett le Zebegényben. Művészete itt teljesedett ki, a varázslatos szépségű dunakanyari táj ihletésében. Egykori lakóháza és műterme napjainkban emlékmúzeum. Ennek megtekintése után rátérhetünk a végig emelkedő turistaútra, amely az 1939-ben épült Julianus barát-kilátóhoz vezet. A közelmúltban felújított, bástyaszerű tornyokból csodálatos dunakanyari panorámában gyönyörködhetünk. Idelátszanak a Visegrádi-hegység csúcsai, a visegrádi fellegrvár, távolabb a megbolygatott oldalú Naszály zárja le a látóhatárt. A méltóság-teljesen hőmpölygő Duna uralja az elének táruló tájat, a folyam itt vesz éles kanyarulatot, illetve ha hátrapillantunk, a pilismaróti és a szobi szakaszra nyílik szép rálátásunk.

A látványnak ára van

A komolyabb fizikai kihívást kedvelők Márianosztráról indulhatnak útra, hogy a zöld sáv turistajelzé-

Zebegényből is fenséges a Duna-kanyar

Julianus barát-kilátó

sen, a **Horváth József-emlékut**at követve feljussanak a **Kopasz-hegyre**, a **Só-hegyre** és a **Nagy-Sas-hegyre**, ahonnan tiszta időben a Börzsöny hegyei és völgyei tárulnak elének. A remek kilátás ára azonban az, hogy elég meredek emelkedőket kell leküzdenünk. Mielőtt útnak indulnánk, tegyünk egy rövidke sétát Márianosztrán,

melynek pálos kolostorát Nagy Lajos király alapította. A templom szentélye gótikus csúcsíveivel ma is őrzí az alapító király emlékét.

A Dunakanyartól a Magas-Tátraig

Magyarkútról az Országos Kéktúra jelzésén gyalogolhatunk föl a **Nagy-kő-hegyre**, amelynek tetején a Dunakanyartól a Magas-Börzsönyig kalandozhat tekintetünk. A magaslatról Nógrád településre ereszkedünk alá, majd felkaptatunk a **nógrádi vár** romjaihoz. Az Árpád-korban épült erődítmény a hadiszerencse forgandósága folytán sokszor cserélt gazdát, a török kor végén villám csapott a lőportoronyba, ezután már soha sem épült újra. A várból

Ajánló

Szellemkisasút

Kismaros – Királyréti Erdei Vasút, november 9. és 16.

Akiket nem ijesztenek a vámpírok, boszorkányok, zombik és mindenféle válogatott rémségek, azok keresve sem találhatnak izgalmasabb szórakozást a Szellemkisasútnál. A Kismarosról késő délután induló csühsöngő ezúttal mozgó nézőtérként funkcionál, amelyen az Ámulat Társulat zenésztáncos jeleneteken keresztül bontja ki a rémes történet.

www.kisvasut-kiralyref.hu

Sólymok és Messerek

Budapest – Hadtörténeti Intézet és Múzeum, 2014. április 30-ig

Az 1918–45 közötti német és magyar légifegyverkezésről nyílt időszaki kiállítás a Hadtörténeti Múzeumban. A berlini testvérmúzeummal közösen szervezett látogatást bemutat egy második világháborúban lelőtt német Messerschmitt vadászgépronsot is.

www.militaria.hu

Fridge fesztivál újratöltve

Egy év szünet után visszatért Budapestre a Fridge fesztivál, méghozzá a Hó Show-val egyesülve. Téli extrém sport-versenyek, élő koncertek, fergeteges bulik, kiállítás egy helyen: a **Hungexpo Budapesti Vásárközpontban, november 21-től 24-ig**. Közép-Európában először Snowmobile Freestyle Show kápráztatja el a közönséget lélegzetelállító ugrásokkal, trükkökkel, pirotechnikai elemekkel, valamint hazánkban még soha nem látott viadalon mutatkozni be egy új sportág, a ski-doo képviselői, azaz a levegő motoros szánon „repkedő” akrobatái.

www.sziget.hu/fridge

megpillanthatjuk az alattunk elterülő falut, kissé távolabb feltűnnek a Börzsöny és a Cserhát csúcsai.

A Börzsöny legszebb kilátást nyújtó pontja a **Cső-ványos** 939 méteres csúcsán magasodó geodéziai torony. Tiszta időben nemcsak az egész hegységet csodálhatjuk meg fentről, de látszik a Mátra és a Bükk, derűs téli hajnalokon pedig felfedezhetjük a Magas-Tátra fűrészfogszerű, hófödte csúcsait is. Sajnos napjainkban a csőványosi kilátó nem látogatható, vigasztaljon azonban bennünket az a tudat, hogy a környező tisztásokról pazar kilátás nyílik szinte az egész Börzsönyre.

Polgár Zoltán

Ajánló

Őserdei ősvényeken

November 15-én nyílt meg kapuit Miskolcon a Herman Ottó Múzeum új kiállításának helyet adó Pannon-tenger Múzeum épülete.

Az Őserdei ősvényeken – A bükkábrányi mocsárciprus-erdő és kora című állandó földtörténeti és természetrajzi kiállítás a Pannon-medence 17 millió éves történetét öleli fel. A 7 millió éves mocsárciprusok mellett akár 20 millió éves állatok és ősnövények maradványait, az emberi evolúció kezdetét képviselő 10 millió éves rudabányai ősmajom csontjait, a miocén korban keletkezett nyersanyagok csaknem teljes arzenálját is megismerhetik az ide látogatók. Egy teljesen önálló szárnyban tekinthetők meg a Kárpátok ásványai, a gyönyörű kőveket Magyarország második legnagyobb ásványgyűjteményéből válogatták össze a kiállítás rendezői.

Info: www.hermuz.hu (x)

Novemberi programtippek

11. 01–03.
IV. Sütő „Tökös” Napok
Szilvásszék
www.volgyetferem.hu

11. 01–03.
Halloween Napok
Mád
www.gusteaumuhely.com

11. 02.
**Éjszakai fürdőzés,
Halloween Party**
Bükfürdő
www.bukfurdo.hu

11. 02–03.
Halloween Hétvége
Poroszló,
Tisza-tavi Ököcentrum
www.tfoc.hu

11. 03.
**Országos Társastánc
Bajnokság**
Békéscsaba,
Csabagyöngye
Kulturális Központ
www.ifihaz.hu

11. 06–08.
**Debreceni Irodalmi
Napok**
Debrecen,
Kölcsey Központ
www.fonixinfo.hu

11. 08–09.
47. Mecsek Rallye
Pécs-Mecsek, Orfű
www.mecsek rallye.hu

11. 08–09.
**40. Kanizsa
Nemzetközi Jazz- és
Világzenei Fesztivál**
Nagykanizsa,
Kulturális Központ
www.kanizsaiakultura.hu

11. 08–09.
Szegedi Jazz Napok
Szeged,
IH Rendezvényközpont
www.privatemusic.hu

11. 08–09.
**Liba-Galiba – Márton-napi
Finomságok**
Zalakaros
www.zalakaros.hu

11. 08–10.
**II. Szegedi Mangalica
Fesztivál**
Szeged, Széchenyi tér
<http://mangalicafesztival.hu>

11. 08–10.
**Márton-napi
Libalakoma Egri
Borcsillagokkal**
Debrecen, Kossuth tér
www.barabasetterem.hu

11. 08–11.
Márton-napi Borünnep
Szekszárd
www.szekszard.hu

11. 09.
Márton-napi Vigasságok
Zalaegerszeg,
Göcseji Falumúzeum
www.zmmi.hu

11. 09.
**Szent Márton-napi
Vigasság**
Hollókő
www.holloko.hu

11. 09.
**Disznótoros
Böllérpálinka Verseny**
Gyomaendrőd,
Művelődési
Központ
www.gyomaendre.hu

11. 09.
Márton-napi Libator
Hajdúbosszormény,
Tájházak
www.hajdu-boszormenyitajhazak.eu

11. 09.
Szent Márton-émléktúra
Kőszeg
www.naturpark.hu

11. 09.
III. Tortafesztivál
Nagykanizsa,
Kanizsa Centrum
www.kanizsacentrum.hu

11. 09.
**IX. Nemzetközi
Hurkatöltő Fesztivál**
Tápiószentmárton,
Sportcsarnok
<http://tapioszentmarton.hu>

11. 09–10.
Márton-napi Vigasságok
Bogács,
Cserép úti pincesor
www.bogacs.hu

Szennai Hurkafesztivál

Szenna, november 30.

A disznóölés hagyományos időszakának kezdetén a szennai skanzenben ezúttal is megrendezik a hurkatöltő, hurkakötöző mesterek és a nyársdugóvers-mondó poéták versenyét. Hagományos fűszerezésű és különleges, frissen sült és hidegen fogyasztható hurkafélések közül válogathat az éhes vendégsereg. A finom falatok mellé forralt bor és vidám folklórműsor dukál.

www.szenna.hu

Országos Mikulás Fesztivál

Nagykarácsony, november 15.– december 22.

„Gyertek el a dolgozószobámba, ahol várak fiteket mindennap, felülhettek a csillagjáró szánra, megetethetitek a szánhúzó szarvasokat, megtekinthetitek a Manóvilág kiállítását” – e szavakkal invitál a magyar Mikulás a Fejér megyei Nagykarácsonyba, ahol 1995-ben nyitotta meg kapuit a Mikulásház. Mára egy csöppnyi mesebirodalomra fejlődött, aki nem hiszi, járjon utána.
www.mikulasfalva.com

11. 09–10.
II. Sütők Fesztivál
Pécs, Zsolnay
Kulturális Negyed
www.zsn.hu

11. 09–23.
Színház Határok Nélkül
Tiszaújváros,
Művelődési
Központ
www.tujvmkvk.hu

11. 10.
Újbor Ünnepe
Noszvaj
www.noszvaj.hu

11. 10.
Márton-napi Libaünnep
Hódmezővásárhely,
Népművészeti
Tájház
www.bfmk.hu

11. 15.
**Márton-napi Téségi
Újbormustra**
Oszkó, Közösségi Ház
www.oszko.hu

11. 15–17.
**II. Forralt Bor Fesztivál és
Gasztronómiai
Nagyvásár**
Örkény
www.forraltborfesztival.hu

11. 16.
Újborkóstoló délután
Neszmlé, Sertés-völgyi
pincesor
www.neszmely.hu

11. 22.
**VII. Ilt-honi
Népzenei és Néptánc
Találkozó**
Szolnok, Aba-Novák
Kulturális Központ
www.ankk.hu

11. 22–24.
Esküvő Kiállítás
Veszprém, Aréna
www.veszpreinfo.hu

11. 22–24.
**Palócgála – Regionális
Nemzetközi Népzenei
Fesztivál**
Eger, Bartakovics Béla
Közösségi Ház
www.ekmk.eu

11. 23–24.
**Országos Ifjúsági
Mazsorett Fesztivál**
Hajdúbosszormény,
Bocskai István Ált. Isk.
www.hajduboszormeny.hu

11. 19.
**Városnap és
Jótekonysági Vásár**
Siófok
www.kulturkozpont-siofok.hu

11. 29–30.
**VII. Kárpát-medencei
Vőfélytalálkozó**
Földes
www.foldes.hu

11. 29.–12. 01.
**X. Kárpát-medencei
Mézfesztivál**
Zalaegerszeg, Keresztury
Dezso VMK
www.kereszturyamk.hu

11. 29.–12. 22.
Öttemplom Advent
Győr-Újváros
templomai
www.karzet.hu

11. 30.
**100 Hungarikum
Bormustra**
Keszthely,
Balaton Színház
www.balatonszinhaz.hu

11. 30.–01.01.
Téli Fesztivál
Kecskemét
www.kecskemet-feszt.hu

Art Market Budapest

Budapest – Millenáris,
november 28.– december 1.

A 2011-ben létrejött nemzetközi kortárs képzőművészeti vásár különleges találkozási pont a művészek és a műgyűjtők, a szakemberek és a művészet szerelmesei számára. A rendezvény idén a migrációt állítja fókuszába, azt vizsgálva, hogy a jelenség miként, milyen formai megoldásokkal és eszközrendszerekkel jelenik meg a képzőművészetben.

www.artmarketbudapest.hu

A Bükk ösvényein

Legalább három napot érdemes rászánni a Bükkben ránk váró mintegy 60 km-re, hogy jusson időnk szétnézni és megpihenni a belpátfalvi apátságnál vagy akár a szilvásvárad Szalajka-völgyben.

A putnoki vasútállomásról indulva az **Upponyi-hegység** területén túrázunk, a Szilas-tetőről viszont már kilátásunk nyílik a Bükkre. Az upponyi pincesor mellett elhaladva hamarosan elérjük a csodaszép fekvésű **Lázbérci-víztrázót**, melyet 1968-ban a Bán-patak felduzzasztásával hoztak létre. **Dédestapolcsány** után **Mályinka** felé tartunk tovább, ahol a helyi bisztróban bélyegezhetünk. A falu látványossága a fa harangláb, mely facsapos megoldásával az országban is párját ritkítja. Innen, a Baróc-patakon átkelve a KL jelzésű igen meredek emelkedőn útba ejtethetjük a dédesi vármotot is. A KL jelzés a Dédesi vár–Kisvár–Verebecvár kényelmes gerincén tér vissza a kéktúrába. Az Őrdög-oldal emelkedőjének végén kiérünk a bánkúti műútra, majd a P jelzéssel együtt haladva a bánkúti sípályák aljánál kötünk ki; a síházban van a bélyegzőhely. A Bükk második legmagasabb csúcsa, a **Bálvány** nyergében fekvő falu igazi téli nyári kirándulóközpont, hiszen itt futnak össze a Bükk-fennsík turistaújtjai. Akár meg is szállhatunk, hogy további kirándulásokat tegyünk a környéken a **csipkés-kúti lipicai ménés** vagy **Lillafüred** irányába.

Bánkúttól a csalánosi lucfenyőerdőn át túrázunk, melyről letérhetünk a P×, S× és Z× jelzésű sífutókört-hálózat útjaira is. Innen a **Faktor-rétet**, a **Mély-sár-völgyet** és a **Keskeny-rétet** érintve haladunk Tar-kő felé; útközben a ZA jelzésen rövid kitérővel felkapaszkodhatunk a csodaszép kilátással váró **Három-kőre**. A **Tar-kő** tetején érdemes hosszabb pihenőt tartani, és gyönyörködni az innen elének táruló bükki panorámában.

A KZ jelzés elvezet a bükki **Őserdő** mellett, mely 180-200 éves faóriásaival, gazdag flórájával fokozottan védett területnek számít, turistaút sem visz rajta keresztül. Ösvényünk következő látnivalója a **Cserepes-kői-barlang**; különlegessége, hogy 1950 óta barlangszállásnak van „berendezve”. Mielőtt továbbindulnánk a Pes-kő felé, ne felejtjük el bélyegezni, a **Pes-kő-kaput** (nyerget) elhagyva kiérünk az **Őr-kő-rétre**, ahonnan felkapaszkodhatunk a 880 méter magas **Őr-kő** csúcsára is. Nagy kanyart leírva jutunk el a Kelemen széke alatti

Útban Szarvaskő felé

Gilitka-kápolna

nyereg csomópontjába, a II. világháborús **német katonasírokhöz**. Itt mindenképpen érdemes megállni egy hosszabb kitérőre, és az innen elágazó S jelzésen, a **Horotna-völgyön** keresztül elgyalogolni a **Szalajka-völgybe**. A völgy híres látnivalói – az Istálló-kői-ősemberbarlang, a Fátyol-vízesés vagy a kisvasút – mellett a közeli **Szilvásvárad** több szálláslehetőséget is kínál, így itt akár éjszakára is megpihenhetünk.

Másnap a kék jelzésre visszatérve, a **Lak-völgyben** haladva jutunk el a **Lak-völgyi-tóhoz**, mely kedvelt horgászparadicsom és üdüldővezet is egyben, kellemes hely egy könnyű ebéd elköltésére. Innen jó rálátás nyílik a **Bél-kő** bányaműveléssel felsebzett gerincére is. **Belpátfalva** központjába érve a falu **Cementgyár** nevű vasúti megállójában bélyegezhetünk, majd a postánál balra fordulva, a műúton gyaloglunk tovább a település román stílusú, **XIII. századi ciszterci apátságához**. Ha még bírjuk erővel, tehetünk egy kitérőt a **Bél-kő-tanösvényen** a mészkőbányászattal megbontott Bél-kő sziklaoldalába.

Az apátságtól szép bükkerdős ösvény vezet el a **Telekessy Vendégházig**, mely egyben bélyegzőhely is. Egy rövid pihenő erejéig megállhatunk a **Gilitka-forrásnál** és a szépen felújított **Szent Anna-(Gilitka-) kápolnánál**. Innen már csak egy könnyed séta választ el bennünket utunk végpontjától, a **szarvaskői vártól** és az onnan nyíló festői látványtól. Miután bélyegeztünk a vár alatti parkolóban található büfében, vonatra vagy buszra szállva utazhatunk tovább Egerbe.

Magyar Zsuzsanna

A belpátfalvi apátság

Vegye meg vonatjegyét az interneten!

Kerülje el a sorban állást, foglaljon helyet kényelmesen az e-Ticket rendszeren keresztül!

Belföldi vasúti menetjegyét, bérletét – de a legnépszerűbb útirányokra akár nemzetközi menetjegyét – az interneten is megvásárolhatja.

A vásárolt jegyeket átveheti a forgalmas vasútállomásokon telepített kioszkokból vagy az új jegyértékesítő automatákból, ami így mindössze néhány másodpercbe kerül.

A megvásárolt jegyek árát bankkártyával, egyes belföldi jegyek árát pedig akár mobilegyenlegről is kiegyenlítheti.

Ötthon nyomtatott jegy

Vegye meg belföldi menetjegyét az interneten és nyomtassa ki otthonában kedvezményrel!

Az otthoni nyomtatás választása esetén 3 szociális kedvezményt kap a kioszkos átvevőnél történő vásárláshoz képest.

Az engedmény a már kedvezményes árú jegyek árából is jár. Ha az ön menetjegyéhez a teljes utazás tartamára pót- és/vagy helyjegy tartozik, a kapott QR-kódot arra alkalmas készüléke (laptop, okostelefon) képernyőjén bemutathatja jegyvizsgálatkor.

www.mav-start.hu

A tundrák üzenete

Most van az ideje, hogy kilátogassunk a tatai Öreg-tó partjára, s szemtanúi lehessünk a lenyűgöző madárvonulásnak.

A távoli északi költőterületeikről a Kárpát-medencébe érkező vadludak évszázadokkal ezelőtt itt, a tatai Öreg-tavon alakították ki egyik legrangosabb – 1989 óta nemzetközi egyezményrel is védett – pihenőhelyüket. Tízezerrel érkeznek minden év novemberében, hogy a hideg téli hónapokat itt töltsék, aztán februárban-márciusban visszaindulnak skandináviai, szibériai költőhelyeik felé. Amitől e látványosság Európa-szerte egyedülálló, hogy az Öreg-tó az egyetlen olyan madárpihenőhely, melyet szinte teljesen egy város ölel körül. Nem is akármilyen, Magyarország legjelentősebb vízi várával, a barokk építészet megannyi műemlékével és persze a modern kor épületeivel nyújt páratlan keretet a madármegfigyeléshez.

Az alig két négyzetkilométernyi Öreg-tó a környék legnagyobb állóvize. Október végére, november elejére leengedik, lehalásszák, s általában március végén ismét feltöltik, így befagyásáig nagy kiterjedésű, sekély víz marad vissza kisebb-nagyobb iszaphátakkal, tölcsögekkel. A ludak éjszakázóhelye rendszerint a tó déli felében, a sekély víz középső, zátonyos részein található, legtávolabb a lakott területektől. Erős szélben a védett öblökbe, parti zónákba húzódnak a madarak. Kemény teleken csak az Által-ér torkolatánál van kisebb szabad vízfelület, ilyenkor itt éjszakáznak.

A **Tatai Vadlúd Sokadalom** (november 29–30.) rendezvénysorozatával elsősorban a távoli északi tundrák üzenetét magukkal hozó vadludakat köszöntik. Nem hangos fesztivál, nem egymást érő koncertek és kirakodóvásárok kavalkádja, mégis

Vadlúdesen

Tatai vár

ünnep a maga módján. Olyan ingyenes fesztivál, melyen a látványosságról és a hangulatról a sok ezernyi vadlúd gondoskodik.

Mindenkinek lehetősége nyílik teleszkópos madármegfigyelésre, mellyel szinte testközelből láthatók ezek az egyébként félnék madarak. A madárgyűrűzési bemutató mellett előadásokkal, kiadványokkal, élőállatos bemutatókkal, természet- és környezetvédelmi tanácsadással, természetjáró és ökoturisztikai túraajánlatokkal, csillagászati programokkal, játszóházzal várják a természetkedvelőket.

www.vadludsokadalom.hu

Ajánló

Vezetett túra a darvak és vadlibák nyomában

Hortobágy – Halastó,
november 2., 3., 9.
Előzetes bejelentkezés
szükséges: 52/589-000,
info@hnp.hu
www.hnp.hu

Madárvonulás megfigyelése a Tisza-tónál

Tiszafüred-Örvény
Szabics Kikötő,
november 2., 9.
Jelentkezés: 30/954-8620,
info@szabicskikoto.hu
www.szabicskikoto.hu

Vadlibales a Dinnyési Fertőn

Dinnyés,
november 2., 16.
Info: 30/663-4630
www.velencei-to.hu

Jó kapást, sok csukát!

Augusztus végén csak kis időre csendesedik el az élet a Tisza-tónál, hiszen októbertől indul az igazi horgászszезon, az őszi csukázás, mely egészen a fagyok beálltáig tart.

A nyári vendég észre sem veszi, hogy mesterséges tavon tölti kellemes napjait. Kevesen tudják: a Tisza-tó szintjét október végén mindig csökkenteni kezdik annak érdekében, hogy elkerüljék a jég káros hatásait és lehetővé tegyék a több száz millió köbméter víz befogadását a tavaszi áradások idején. Általában november derekátig még bejárhatóak csónakkal a vízi útvonalak, horgászok és madarászok százai keresik fel ekkor hazánk második legnagyobb tavát. Aztán az öblítő csatornákon keresztül kiürülnek a medencék. Beköszönt a tél.

Magyarország egyik legnagyobb és legszebb horgászvizében több mint 50 halfaj él. Nagy részük zsákmányunk is lehet az év szinte bármely szakában – vízi kalandok, közös családi élmények, pihentető túrák során.

A Tisza-tónál folyó- és állóvízi horgászatra is lehetőség nyílik; valamennyi módszer kipróbálható: csónakról vagy a partról, nyílt vízen vagy a fák alól, morotvák partján, vízi növények között és madarak fészkei mellett is bedobhatja csaliját és horgát, aki erre vágyik. De a legjobb, ha szerencsénket csónakkal keressük, mert így a legel-dugottabb, félreeső szakaszokat is meghorgászhatjuk. Csónakot valamennyi tóparti kikötőben tárolhatunk vagy bérelhetünk.

A jelentős kiterjedésű hínármezők nagy számban és méretben előforduló ragadozó hala a csuka. Az őszi csukázásra a legjobb időszak az évszak vége, mikor a téli vízszintre történő átállás során lepad a tó szintje, és a csukák az erősen hűlő sekély vizekből a régi holtágak mélyebb zugaiba húzódnak. Az eredményhez szinte elengedhetetlen a napsütés, a módszerek közül elsősorban a klasszikus úszózás és a pergetés ajánlható.

Kezdő és már tapasztalt horgász is megtalálhatja céljait, sőt akár élete legnagyobb zsákmányát is kifoghatja a Tisza-tavon. Horgászrend és szabályok: www.sporthorgasz.eu

VI. Országos Csónakos Pergető Bajnokság

Tiszafüred, november 2–3.

Az országos pergető versenysorozat hat fordulóból áll, a velencei-tavi forduló után a verseny novemberben a Tisza-tónál folytatódik. A 3. és 4. fordulót Tiszafüreden rendezik meg: nyílt csónakos csapatverseny amatőrök és profik számára. Miközben a családfő lesi a kapást, a hozzátartozók tehetnek egy kisebb biciklitúrát a gáton, vagy kiélvezhetik a helyi termálfürdő gyógyító vizét.
www.orpb.hu

Ajánló

Ökoszívvel fákról, madarokról

Idén negyedik alkalommal díjazták a természet megismerését leginkább segítő látogatóközpontokat és tanösvényeket. Hazánkban 552 létesítményben érhető el ökoturisztikai szolgáltatók.

Ebben az évben a Nyugat-magyarországi Egyetem által üzemeltetett **Ligneum** lett „A év ökoturisztikai létesítménye 2013” pályázat látogatóközpont kategóriájának győztese. A soproni campus területén 2012-ben megnyílt tudományos-turisztikai komplexum egy többfunkciós ház az erdő és a fa csodálatos világát bemutató állandó és időszakos kiállításokkal. Sok-sok interaktív elem hívja a családokat közös élményszerzésre, mint például a foglalkoztató faház, a fafajta-felismerő játékok, a vadászati torony, a terepasztal vagy a törőgép. A második helyen végzett kölkedi **Fehér Gólya Múzeum** oktatóterme informatív eszközökkel teszi érthetővé a gólyák életének titkait, vándorlásukat, fészékepitési, táplálkozási szokásaikat. A beltéri programot gyalogos, kenus, kerékpáros és lovas-kocsis túrák egészítik ki a gólyák táplálkozó- és élőhelyére.

A harmadik helyezett **Kemenes Vulkánpark Látogatóközpont** idén áprilisban nyílt Celldömölkön. Az ötszintes létesítmény egy hajdani bazaltvulkán lábánál mutatja be a világűr, a Föld és Magyarország, illetve a Kárpát-medence vulkanizmusát a legmodernebb, interaktív eszközök alkalmazásával.

A tanösvény kategóriában a csopaki **Pele-körút** nyert, amely a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság központjában, egy másfél hektáros parkban található. Az interaktív tanösvény mintegy 50-féle fás- és lágyszárú növény, valamint egy kis-patak között kalauzol csendes, ámde madárhangoktól annál inkább hangos, harmonikus környezetben.

A második helyezett **Lischka Lipót-tanösvényen** végigkövethető Békéscsaba első közparkja, a Széchenyi-liget és környékének története az 1800-as évek közepétől napjainkig, megismerhető az alföldi parkerdők növény- és állatvilága, továbbá a városi közparkok élőhely-megővő szerepe.

A harmadik helyet megszerző őriszentpéteri **Rezgőnyár tanösvény** bejárása során az erdő kialakulásáról, az erdőgazdálkodási módokról, az odúlakó madarokról és a „tókák” (agyagos talajba ázott kis esővízgyűjtő tavacsok) élővilágáról szerezhetünk hasznos információkat.

Ligneum NYME Látogatóközpont

Fehér Gólya Múzeum

Kemenes Vulkánpark Látogatóközpont

A pályázatról

Az év ökoturisztikai létesítménye pályázatot a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Turizmus Zrt. közösen írják ki. A pályázatok elbírálásánál a két legfontosabb szempont a helyszín látogató- és családbarát jellege, valamint fenntartható, környezetbarát üzemeltetése.

Szent Margit(ok) nyomában

Bizonyára sokan összehúzták szemüket a cím olvastán, pedig szó sincs elírásról. Árpád-házi Szent Margit mellett Skóciai Szent Margit előtt is tiszteleghetünk e a Dél Dunántúlon.

Emléktúra a szent szülőhelyére

Skóciai Szent Margit a baranyai **Mecseknádasdon** született. Emlékére – idén 25. alkalommal – november 16-án rendeznek nyílt (ingyenes) túrát. Szent István király unokáját 1070-ben Skócia királya vette feleségül. A magyar származású királynét a skótok indítványára avatták szentté. Bölcsességével és cselekedeteivel sokat tett a népért. Kolostorokat, menhelyeket, gyógyító központokat építtetett; királyi kompárátokat indított; a nemesi családok leányait tanította hasznos, női tevékenységekre. Ő volt a skót királyi tanács első nő tagja.

Az emléktúra 10 órakor indul a mecseknádasdi plébániatemplontól az erekye megtekintésével. Az **óbányai**, most átadásra kerülő Skóciai Szent Margit-kápolna érintésével a **Réka-várba** zarándokolnak a résztvevők, ahol 12 órakor tartják a megemlékezést. Majd a **pécsváradai várnak** veszik útjukat, ahol az ezeréves kápolnában imádsággal, énekléssel zárul a közös program. A várérterem fakultatív skót vacsorával készül.

Az emléktúrárt minden időjárási körülmények között megtartják, amire garancia Novotny Iván személye, aki a 25 év alatt többször térdig érő friss hóban vezette a több száz zarándokot.

Info: ivan.ba36@gmail.com

Segesd, ez a kis somogyi település meglepően gazdag történelmi és emlékhelyekben. Kelta, bronzkori, római leleteket is őriz, de igazi virágkorát a középkorban élte, amikor királynéi birtok, várkapitányi, vármegyei központ és a főesperesség székhelye volt. A tatárjárás után, Horvátországból haza tartva itt talált pihenőhelyre és alapított kormányt IV. Béla király. Majd Margit lányát is e helyen

ajánlotta Isten szolgálatába, hálául családja és országa megmeneküléséért. Árpád-házi Szent Margit apja fogadalmához hű maradt, visszautasítva több európai király kezét. Emlékét a róla elnevezett múzeumi kiállítóhely őrzi a 19. századi malomépületben, ahol középkori kovács és fazekasműhely is berendeztek.

A Dunántúl második legnagyobb temploma a segesdi. Különlegessége a hatalmas, boltíves, fából készült oltár és ember nagyságú szobrai. A Mária-ünnepek alkalmával a zarándokok ma is gyalogosan érkeznek. www.bucsujaras.hu/segessd

Tipp:

Segesdi kastély

Hatalmas ősfás arborétum közepén áll Segesden a Széchenyi-család romantikus kastélya. Jelenleg szociális otthon, de érdemes felkeresni. Eredeti állapotában látható a márvány kandalló, a faragott lépcsőház, a famennyezet, a falburkolatok.

Művészet komolyan és könnyedén

A zenebarátok, a művészet szerető közönség ismét **Szolnokra** figyel, ahol október végétől több mint egy hónapon át a **17. Őszi Művészeti Hetek** programjai zajlanak. Krúdy Gyula születésének 135. évfordulója alkalmából zenés irodalmi esten lép fel Ráckevei Anna és Horváth Lajos Ottó a városi könyvtárban. A Megyeháza dísztermében olyan zenei és színházi produkciókat láthat a közönség, mint a Budapest Jazz Orchestra koncertjét Tóth Vera közreműködésével, a több díjat is elnyert A fajok eredete című darabot, Polcz Alaine Asszony a fronton monodrámáját Béres Ilonával, valamint a Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenyét.

www.szolnokfesztival.hu

Vácott idén 10. alkalommal rendezik meg a Madách Imre Művelődési Központban az **Őszi Művészeti Hetek**, amely ezúttal is a különböző műfajok kavalkádját kínálja az érdeklődőknek. Megtalálhatók a repertoárban színházi előadások, mozifilmek, operettgála, musical, könnyű- és komolyzenei koncertek, könyvbemutató, kiállítások, gyerekelőadások. A novemberi műsorfolyamból ajánljuk a II. Váci Ifjúsági Napokat, amelyen stand-up komédiások és jazz-zenészek lépnek fel, a Bőrdörmese mesemusicalt, a Görög klasszikus estét és az Edda-dalokból készült A kör című musicalt.

www.mimk.vac.hu

Élmények Last Minute kedvezménnyel

- Programok last minute jegyei
- Exkluzív lakásszínházi bérletek
- Szállásajánlatok

Lui, a recepció adja a legjobb ajánlatokat!

Foglaljon most!

www.lui.hu

30-60% kedvezmény

Vissza

a rómaiakhoz

Hogyan élt egy római légiós Pannóniában? Miket főzött Apicius, a híres római szakács? Kalandos időutazások a pécsi világörökségi helyszínen és a paksi ókori katonai táborban.

Az UNESCO pécsi világörökség-helyszíne, az 1600 éves késő római sírépítményeket bemutató **Cella Septichora Látogatóközpont** a legkisebbek számára is élménnyé teszi az időutazást. A föld alatti örökségműhelyekben az óvodás és kisiskolás korú gyermekeknek a római kor mindennapjait, életmódját mutatják be. Ki ne élvezné a mozaikkészítést magokból, a festékeverést növényi és ásványi anyagokból, a tunikavarrást vagy épp egy római kori étel elkészítését Apicius, a híres római szakács receptjei alapján?

A felsősöknek az Expedíció az időkapuszulák nyomában – Kaland a holtak városában felfedezőjáratot ajánljuk. A program egy tematikus séta, a résztvevők térképek segítségével fedezhetik fel a 4. századi Sopianae ókeresztény temetőjét, ahol titokzatos időkapuszulák után kutatva ismerhetik meg a hajdani antik város szellemi és kulturális örökségét.

A felnőttek számára a két legizgalmasabb program az éjszakai tárlatjárat és a forralt boros múltidézés. Előbbi a téli időszakban, péntekenként 17 órakor indul. A fejlámpás tárlatvezetés más megvilágításba helyezi a pécsi világörökségi helyszínt. Utóbbi ugyancsak február végéig, minden szombaton délután 14 órakor kezdődik, és a pécsi borút lélekmelegítő finomságával várja látogatóit.

www.pecsorokseg.hu

Tipp:

Irány Pécs! kártya

A kedvezménykártyával 20 százalékos kedvezménnyel tekinthetők meg a pécsi ókeresztény sírkamrák és mauzóleum.

Szép novemberi napokon ugyanebbe a korbá vezető kirándulást tehetünk **Pakson** is. Pannónia provincia Duna mentén húzódó határán négy légió és számtalan segédcsoport-tábor alkotta a határvédelmet. Ezek egyike volt a ma Pakshoz tartozó **dunakömlődi Botthán-sánc**on felépített **Lussonium** nevű katonai tábor. Az 1. században épült erődben, az azt körülvevő polgári településen és temetőjében 1969 óta folyamatosak és

Átéltető történelem

Rekonstruált légiós tábor

eredményesek az ásások, feltárások. Eredetileg egy palánktáborból és fabarakkból állt az erőd. A ma is kivehető, jelentős kiterjedésű kőerődöt a 3-4. század fordulóján emelték: hossza 249, szélessége 30-50 méter. A rekonstrukciónak köszönhetően már megtekinthető a déli kapu, a védmű északi fala, egy nagy barakképület több helyisége és a 4-5. század fordulóján épült torony.

A Lussoniumban előkerült értékes leletanyag a Paksi Városi Múzeumban folyamatosan, élményszerűen tekinthető meg a legújabb kiállítás technikai megoldásoknak köszönhetően. www.lussonium.hu

Szent Márton útjai Pannóniában

Szent Márton a kereszténység egyik legnépszerűbb szentje. Emléknapján, november 11-én és az ahhoz kapcsolódó időszakban az egyházi tiszteletadás mellett a gazdag néphagyomány is megelevenedik.

A Nyugat-Dunántúli kétségkívül szorosan összeforrt Szent Márton alakjával és kultuszával. Legyen szó Pannonhalmáról vagy Szombathelyről, mindkét helyszínen ezer szállal kötődik az Európa-szerte rendkívül népszerű szenthez. Márton napjával kezdődik a téli évnegyed, amikor „mártonludat” vágnak, megkóstolják az újbort, a liba mellcsontjából pedig időt jósolnak.

A pannonhalmi bazilika névadója

A savariai származású Márton, aki Tours püspöké-ként halt meg, nemcsak a szombathelyi egyházmegye, hanem Gallia (Franciaország), sőt Burgenland (Ausztria) védőszentje is. A **Pannonhalmi Főapátság** a szent kultuszát több hagyományos programmal is ápolja, nem véletlen, hiszen a közelmúltban felújított bazilikájának névadója Szent Márton. Erős kötődését e helyhez jelzi, hogy az újonnan felszentelt bazilika altemplomában az ő ereklyéjét helyezték el.

A pannonhalmi Szent Márton-bazilika ma látható tömegének nagy része a XIII. század elején, Oros apát idejében épült kora gótikus stílusban, ám az újabb régészeti kutatások szerint korábbi épületek falmaradványait rejt magában. Felszentelése valószínűleg 1224-ben volt. Ekkor nyerte el mai alakját, amely három építóműhely keze nyomát viseli: az épületen magyar mesterek munkája mellett felső-rajnai és észak-francia hatás mutatható ki.

A templomot Mátyás uralkodása idején bővítették, ekkor készült el a szentély csillagboltozatos mennyezete, a mellékhajók keleti vége és a Szent Benedek-kápolna. A török időkben a belső berendezés teljesen elpusztult. Később jelentősebb felújítás az 1720-as, majd az 1860-as években történt. A legutóbbi – John Pawson angol építész tervei alapján – 2012-ben fejeződött be.

A felújított pannonhalmi bazilika

A rekonstrukció során a templom szerkezeti karakterének visszaállítása volt a fő szempont, hiszen a bazilika az itt élő bencés közösség otthona, közös imádságának helyszíne, a monostor szíve. Másrészt a templom történeti terének újraértelmezésével az anyaghasználatban egyszerűsége és nemessége törekedtek: a süttői mész-kő padozat, az ónix liturgikus tárgyak, a tömör diófa bútorok és a patinázott sárgaréz lámpatestek békés és erős tárgyi világot varázsolnak a bazilikába.

www.bences.hu

Családi ismerkedés

A Pannonhalmi Főapátság családi program keretében igyekszik közelebb hozni Szent Márton alakját látogatóihoz, október végén és november elején több alkalommal is. A rendhagyó tárlatvezetés egy rajzfilmmel kezdődik, majd a szentről készült ábrázolásokkal mutatják be életét. Ezután belekóstolhatunk a középkori kódexírás rejtelmibe: lúdtollal, tintával Márton-napi köszöntőt írhatunk. Novemberben három időpontban, 2-án, 3-án és 10-én tartják meg a különleges programot, amelyre előzetes bejelentkezés szükséges a **96/570-191-es** telefonszámon vagy az **info@osb.hu** e-mail címen.

Az apátság Viator étterme a Márton-naphoz kapcsolódó szezonális menüvel készül, és a borvidéken pincejáráshoz is lehet csatlakozni.

A szent szülőhelyén

Szombathelyt Márton szülővárosaként tartják számon, innen indul, illetve itt halad át a Szent Márton zarándokút számos szakasza. Aki rövidebb zarándoklatra vágyik, a belvároson áthaladó Via Sancti Martini útvonalat járhatja be, mely mentén a város ökeresztény hagyományokhoz kapcsolódó helyszínei fedezhetők fel. A településen Mártonhoz kapcsolódó rendezvények sora várja az érdeklődőket. Egyik ilyen nagy rendezvény a **Szent Márton-ünnep** (november 4–11.), melynek különböző városi helyszínein kulturális programok – misztériumjáték a székesegyházban, fotókiállítás, koncertek, táncház, lampionos felvonulás – érdeemesek a figyelemre. www.szombathely.hu

Nagyvásár a Vasi Skanzenban

A **Vasi Skanzen** országos hírű **Szent Márton-napi vásárára** (november 9–10.) hazánk minden szegletéből és Erdélyből is érkeznek minőségi portékákat kínáló árusok. A nagyszínpadon zajló programok között lesz gyermekelőadás, néptánc, népzene és egyéb vásári hangulatot idéző előadás és bemutató. Az egész napos nézelődésben, alkudozásban megfáradt látogatók megkóstolhatják a kürtöskalácsosok, gesztenyesütők friss csemegéit, a lacikonyhák kínálta libaéteket, majd koccinthatnak egyet a jobbnál jobb borokat kínáló gazdánál. A sorból a szombathelyi éttermek sem maradnak ki: gasztronómiai rendezvényekkel, jellegzetes libaételekkel csábítják az ingyencéket. www.vasimuzeumfalu.hu

Ajánló

Márton-napi újborköszöntő Köszeg, november 11.

A Borbarátok Egyesülete hagyományosan a Jurisicsvárbán tartja Márton-napi újborköszöntőjét, amelyen mintegy 20 fajta újbort kóstolható borkorcsolyával, de az esti programon a résztvevők szórakoztató előadást is hallhatnak Szent Márton életéről.

www.koszeg.hu

Márton-nap Sopron, november 10.

A Liszt Ferenc Konferencia és Kulturális Központban kézművesek vására, újbort, gasztronómiai finomságok és az ünnephez kapcsolódó gyerekprogramok várják a látogatókat. A rendezvényt lampionos felvonulás zárja Szent Márton fényével.

www.prokultura.hu

Aki Márton napján libát nem eszik...

Szoboszlói lakoma

Hajdúszoboszlón harmadik alkalommal rendeznek Márton-napi libalakomát, amely az itt gyógykúrázó vendégek szórakoztatásáról is szól. Az újborok és a libából készült ételkreációk mellé színes kulturális programokat talál az alföldi fürdőváros. A hangulatról népszerű hazai énekesek, zenekarok gondoskodnak: Csordás Tibor – Fiesta, a Unique zenekar, Papa Fleigh és a Marching Band.

November 8–10., www.hajduszoboszlo.hu

Eszem-iszom három napon át

Budapesten, a Gellért szálló épülete a Fűrdőcsarnokkal összenyitva 3000 négyzetméteres fesztiválszínterré alakul át Márton-napra, és három napon át várja jobbnál jobb gasztronómiai programokkal a vendégeket. Pénteken és szombaton a legkiválóbb pincészetek és feltörekvő borászok kóstoltatják prémiumboraikat Magyarország valamennyi borvidékéről. Bőségesen lehet majd falatozni a liba- és más ételspecialitásokból, sőt átlépve a határt, Erdély különleges házias ízeiből. Az ingyencsek európai kulináris utazásra indulhatnak a Gellért söröző borvacsoráin. A harmadik napon sunday brunchon folytathatjuk a Márton-napi gasztrotúrát az asztal körül, négy nemzet specialitásaiból korlátlanul válogatva. Péntek és szombat este a Fűrdőcsarnokban videódiszkó és koncertek sora teremti fergeteges hangulatot.

November 8–10., www.borifestivalgellert.hu

Bandázás és borozás

Egerszalókra kétszer is érdemes lesz novemberben elutazni. November 9-én Márton-napi bandázásra hívnak a Barlanglakásokhoz, lesz népzenei koncert és táncbör, öklámpáskészítés, gyertyamártás, népi játékok, libasütés kemencében. A pincékben a gazdák már újboraikat kóstoltatják. A hónap végén, 22-től 24-ig Borkorcsolya Napokat rendeznek, ahol a Gyógyvizek völgye három településének – Egerszalók mellett Demjén és Egerszalók – legjobb boraihoz finom falatokat csipegethetünk. **www.gyogyvizekvolgye.hu**

A tollfosztástól a csüddöngölőig

A **szentendrei Skanzen** búbos kemencéibe és szemes kályháiba jól befűtenek Márton-napkor, hogy a népes vendégereg ne fázzon a hűvös novemberi időben, miközben végigkóstolja a különböző libás ételeket, a mellé kínált kézműves újborokat, vagy éppen receptet tanul a konyhán a gasztrobloggerektől.

A tollfosztóban a látogatók átélhetik a vidám, olykor pajzán társas munka örömeit, megismerhetik a hosszú őszi és téli esték régi, férfias elfoglaltságait. Madáretető, kenőtoll, zokniliba, gesztenyefigura és újbáb készíthető a kézműves foglalkozásokon, aki pedig a borozgatás után kedvet kap, a legközelebbi pajtában eljárhatja a csüddöngölőt. Az állattartó tanya a szárnys kétlábú jószágok parádéjával szórakoztatja a nagyérdeműt, és a Márton-napi búcsú szokásai is megelevenednek. **November 9–10., www.skanzen.hu**

Ki tud többet a ludakról?

A Márton és Martin nevű látogatók ingyen léphetnek be a **Poroszlón** található Tisza-tavi Ökocentrumba a Márton-napot megelőző hétvégén. Megismerkedhetünk a magyar libafajtákkal és a kapcsolódó kvízzjátékon rögtön számot is adhatunk a hallottakról, lefényképezkedhetünk a baromfiudvar szépével, kipróbálhatjuk a terelés nehéz mesteriségét, kézműveskedhetünk, és a Lúdas Matyi c. diafilmet is levetítik. Ezen a hétvégén libás étkekkel és új borok kóstoltatásával készülnek a helyi éttermek.

November 9–10., www.tiszataviokocentrum.hu

Sok liba, még több ló

Gazdag programmal körített svédasztalos libatorra hívja vendégeit a Lázár Lovaspark **Domonyvölgybe**. A sok finomsághoz délelőtti kemencében sült lángossal, pálinkával alapozhatunk, megnézhetjük a megújult lovasbemutatót, lehet kézműveskedni, lovaskocsikázni, újborokat kóstolgatni, a gyerekeknek bábszínházzal, pónilovaglással, állatsimogatóval, kalandparkkal kedveskednek. **November 9–10., www.lazarlovaspark.hu**

Újbor sajttal jó

Az új évszázad minden évben egy új ígéret. November utolsó hétvégéjén a **Vajdahunyadvárban** immár tizedszer mutatkoznak be Magyarország legkiválóbb idei borai, melyek remek párt alkotnak a különleges fűszerezésű kézműves sajtokkal. Az érdeklődők a termelők mellett a hazai borrendek képviselőivel is találkozhatnak. **November 30.–december 1. www.ujboressajtfesztival.hu**

Kóstoljuk meg az idei termést!

Kulturális programokkal, koncertekkel, gasztronómiai különlegességekkel várják **Pápán**, az Esterházy-kastély udvarán a látogatókat a Szent Márton-napi Újbor Ünnepe. Öt borászat friss borai és finom pálinkák kóstolhatók, hozzá libacombot, libatöpörtyűt, ludaskását, Esterházy-libaragut és más finomságokat kínálnak. A borünnep egyúttal a jégpálya szezonnyitója is. **November 9–11., www.papa.hu**

Szabolcsi pálinkatúra ingyencéknek

A szatmári szilva, a szabolcsi alma és az újfahértói fürtös meggy neve fogalom, de vajon kóstolták-e már a belőlük készült eredetvédett pálinkákat? Tippek, hol bukkanhatnak rájuk.

Amikor hidegre fordul az idő, nem csak a kályha melegére vágyunk, jólesik kicsit belülről is felmelegíteni magunkat. Irány az ízletes szatmári pálinkák hazájába, Szatmár-Bereg, amelynek természeti és épített kincsei között néhány korty pálinka „társaságában” még kellemesebb a barátság.

Az ízutazás **Tarpán** kezdődik, a 19. századi tornácos kóstolóházban, amely kis pálinkatörténeti múzeum is egyben, s ahol a kóstolgatást – előzetes bejelentkezéssel – akár pálinkavacsora keretében is élvezhetjük. Felejtjük el kis időre az elő- és főételhez kortyolgatott borokat, váltsuk fel őket a különféle ízvilágú pálinkákra, s megtapasztalhatjuk, hogy a tűzeesebb nedű miképpen szelődül a megfelelő szakértelemmel készített gasztronómiai fogások mellé.

Különleges kalandot ígér Magyarország legszebb fekvésű pálinkafőzdéje, a **panyolai Elixír Kóstolóház**. A ház kóstolóúráin mindent megtudhat az érdeklődő, amit a pálinkafőzésről tudni érdemes. Bemutatják a főzde mesébe illő, legendás történetét, a vendégek végigkísérhetik a gyümölcs útját a fától a palackig, s szakember vezetésével nyerhetnek betekintést a pálinkakészítés titkaiba. Van olyan egyedi szilvafajta, ami csak itt terem ilyen minőségben. A csaknem 30 fajta kézműves panyolai pálinka kóstolgatásához elsősorban helyi termékeket, jel-

Pálinkalovagok egymás között

legzetes, szatmári ízeket kínálnak, ilyen a kötött tésztaleves, a szatmári töltött káposzta vagy a panyolai baba névre hallgató, szilvalekvárral töltött csavart fánk, melyet bioalmafröccsel vagy mézes bodzaszörppel is leöblíthet a vendég.

A tanyasi világ hagyományaiiba betekintve a Zsindelyes pálinkákat is megkóstolhatjuk a Nyírségben lévő **Zsindelyes tanyán**, amelynek pálinkatúráján a látogató nem csak a modern pálinkafőző berendezésekkel és gyümölcsfeldolgozókkal ismerkedhet meg. Kóstolóházuk szinte főzdeműzeumként is szolgál, hiszen az ipartörténeti tárgyi emlékek a régmúlt idők pálinkafőzéséről árulkodnak, míg a kihelyezett képek a Zsindelyes Pálinkafőzde történetét mesélik el.

Kötött tésztaleves

Ennek a jellegzetes szatmári ételnek a levesbetét a lényege. A frissen gyúrt, kinyújtott levestésztát dinsztelt hagymás-pirospaprikás zsírral megkenjük, sóval, borssal fűszerezünk. Kisujjnyi széles csíkokra vágjuk, feltekerjük, és laza csomókat kötünk rá, majd a csomók mellett is elvágjuk. Zöldséglevesbe főzzük bele.

A legfalubb falu
Ha a falu szavunk melléknév lenne, s lehetne fokozni, akkor **Gömörszőlőse** méltán aggathatnánk „a legfalubb falu” címkét. Olyan érzésünk van, mintha megállna, de legalábbis elcsendesedne errefelé az idő.

A fehérre meszelt, piros cserepes és nádtetős parasztházak letisztultsága, az itt élőket körbeölelő gömői dombok kisimítják még a legzaklatottabb lelkeket is. Amikor pedig a reggeli helyben főzött lekvárokkal, házikenyérrel, friss kecskesajttal, nemrég fejt tehéntejvel vagy épp a közeli rétekről gyűjtött gyógyfűvek teájával köszöntjük, akkor úgy érezhetjük, semmi más nem hiányzik az igazi boldogsághoz.

Borsod megye csücskében, közel a szlovák határnál járunk, egy olyan településen, amely a rendszerváltás kezdetén már-már elnéptelenedett. Hogy ezt a folyamatot visszafordítsák, Gömörszőlősen húsz évvel ezelőtt, hazánkban elsőként indították el a „fenntartható falu” programot. A mindössze 70 lakosú kis faluban a miskolci székhelyű Ökológiai Intézet égisze alatt olyan gazdálkodást folytatnak, amely lehetővé teszi az ember és a természet lehető legharmonikusabb együttélését. Gyapjűfeldolgozó üzemükben több mint százéves gépekkel piacképes biogyapjú termékeket állítanak elő – ez az egyik fő bevételi forrásuk. A másik a turizmus.

Aki ide ellátogat, nemcsak nyugalomra lel, hanem izgalmas építészeti, irodalmi, mezőgazdasági, erdészeti gyűjteményekben gyönyörködhet. A helyiek megtekintésre ajánlják a néprajzi kincseket, a Kisgalériát, a Tompa Mihály Emlékhelyt, a kazettás famennyezetű református templomot, a „Kakasvári” portákat, Babus Benjamin faműves gyűjteményét, a már említett Gubanc Gyapjú Manufaktúrát, a biogazdaságot, a Határjárás tanösvényt vagy épp Tompa Mihály fáját. Mindezekről az információs központban adnak részletes tájékoztatást.

Az ökofaluban már több mint ötven éve működik a Tompa Mihály nevét viselő hagyományápoló kulturális egyesület. Az úgynevezett vidékjáró napokon megelevenednek a pásztorélet szokásai: a szabadtéri múzeumban a vendégek bepillanthatnak a néprajzi gyűjteménybe, a gazdasági

Helyben szövik a szőtest

Hagyományápolók

udvarba, a kézműves gyűjteménybe és a csűrökbe. A Gömői Lovasudvar a lovaglást, az íjászat, a lótenyésztés és -tartás mindennapjaiba avatja be a látogatót, itt is ügyelve arra, hogy a természetes ember-ló kapcsolat álljon az előtérben. A jurtában élő történelemórát tartanak a nomád pásztorélet emlékeiről, a gyapjúmanufaktúrában pedig testközelből látható, hogyan festik meg a gyapjút növényekkel, s miként készülnek belőle nemeztárgyak.

Eperjesi Olga

Üdülőfalvak a Vértessben

A Bakony és a Gerecse közé ékelődött Vértess hegység számos szép kirándulóhelyet és megpihenésre érdemes falvat rejt, amelyek lakói gondosan ápolják a múlt örökségét.

A Vértess északi lejtőjén, 318 méter magasan épült fel **Vitány vára**, amely Károly Róbert idején már állt, s 35 helység tartozott hozzá. 1551-től az évszázad végéig török kézen volt. A hajdani gótikus véderő két, négyszög alaprajzú toronyból és kis udvarból áll: a tornyokon 16 méter magasságban ma is láthatók a védőoromzat nyomai. A romokat a környező erdők rejtik el a lentől kutatók szeme elől, de a kilátásért megéri felkúszni: a szomszédos dombokra, Vértessomló és Környe falvakra tekinthetünk le fentről.

A Somlyó-hegy lábánál fekvő, Tatabányától mindössze 9 kilométerre található **Vértessomló** a római kor óta lakott, a 18. században Esterházy József gróf katolikus svábokat telepített ide. Sokféle változatban használták a település nevét: Semle, Zsemle, Zsömléd, Schemling, mai elnevezését 1890-ben kapta. A falu üdülőterülete Vértessomló és Környe között most formálódik, a római erőd maradványai helyén.

A hagyományok ápolásának meghatározó szerep jut az 1300 lelket számláló község életében: a déd- és nagyszülők által használt régi tárgyakat, bútorokat és ruhákat állandó kiállításon mutatják be. A dalkör és a táncsoport nemzetiségi múltjával határainkon túl is ismertté vált; öröklődik a toll-, a kukoricafosztás és a kosárfonás tudománya. Az idősök egymás között ma is svábul diskurálnak.

Gubicza István és felesége – mindketten pedagógusok – 2000-ben döntötték el, hogy megvásárolnak egy 80 éves vályogházat a főutcán. Saját

Gubicza Vendégház

kezüleg tették vendégfogadásra alkalmassá, kívül-belül megőrizve eredeti jellegét. A Komárom-Esztergom Megyei Falusi Turizmus Egyesület legtöbb babért arató vendégvárói lettek: ők a Közép-Dunántúl régió 2012-es díjazottai.

Vértessomló és Várgesztes között, hegyekkel, erdőkkel övezve, 24 hektáron épül a jellegében egyedülálló **Milleniumi Üdülőfal**. Girbe-gurba utcáival, a hagyományos magyar építészeti stílust újjalesztő házaival, környezetével a régi falusi utcaképet tükrözi, és még egy patak is kettészeli.

A múlt őrzői

A Vértess egyik gyöngyszeme Vértessomló. A gyönyörű, csendes völgyben fekvő település még jelenlegi formájában is őrzi az egykori sváb falu fésűs beépítési módját és építészeti hagyományait. Elnéptelenedése után a környező városok lakói vásárolták fel a házait, amelyeket dicséretes módon eredeti stílusban állítottak helyre, egy hangulatos, műemlék jellegű üdülőfal alakult így ki.

Hévíz, az élet forrása!

Nyerjen 2 éjszakás álompihenést Hévízen! Hogyan?

Hévízi tartózkodása során váltsa ki a Hévíz kártyát! ▶ Vegye igénybe a kedvezményeket! ▶ Adja le a kedvezményfűzetben található nyeremény-szelvényt a Hévíz Tourinform Irodában! ▶ Nyerjen!

Adjon esélyt Fortunának, és nyerje meg a 2 éjszakás pihenést az alábbi szálláshelyek valamelyikébe:

AAL Vendégház • Danubius Health Spa Resort Hévíz★★★★superior • Gusztó Villa • Hotel Európa fit★★★★superior • Hotel Sante★★★★ • Hunguest Hotel Helios★★★★superior • Kolping Hotel★★★★ Spa & Family Resort • Korona Panzió★★★ Étterem • Park Hotel Hévíz★★★★ • Erzsébet Hotel★★★★ • NaturMed Hotel Carbona★★★★superior

Bővebb információ a www.heviz.hu/hevizkartya oldalon, valamint a Hévíz Tourinform Irodában.
Kövessen minket a Facebookon is: www.facebook.com/hevizinfo
Hévíz, Rákóczi u. 2. | Tel.: +36 83 540 131 | E-mail: heviz@tourinform.hu

Élmény és fürdővarázs
Kóstolja meg a Magyar Termék Nagydíjas éttermünk egészségmegőrzésen alapuló konyhájának egyedülálló gourmet fogásait! A gasztróélmény teljessé tételéhez 4 fogásos, gyertyafényes gálavacsorát szolgálunk fel a régió kiváló borainak kíséretével.

2 éjszaka félpánzióval 42.300 Ft/fő ártól standard kétágyas szobában
(Érvényes: 2013.09.05 – 2013.12.22.)

tel.: +36 83 501 500
e-mail: hotel@carbona.hu
www.carbona.hu

Felfrissülés és regenerálódás a Hévízi Gyógytó szállodájában!

Hévíz gyógy- és wellness szállodái közül egyedül a Hotel Spa Hévíz****/*** található a gyógytó festői parkjában. A hévízi Tófürdő szállodája a testi-lelki feltöltődést biztosítva, minden évszakban izgalmas üdülési lehetőségeket kínál a feltöltődésre vágyóknak.

Kiemelt szállásajánlat, ajándék ÉJSZAKÁVAL „TÉLVÁRO NAPOK HÉVÍZEN” 3=4

(Érvényes: 2013.11.09 – 12.20., a kiemelt időszakok kivételével)

Ár: **34.500 Ft/fő-től!**

- 4 éjszaka félpánziós ellátással
- üdvözlő ital
- napi belépőjegy a Tófürdőbe (többesbelépéssel egész nap)
- wellness részleg használata
- díjmentes parkolás és WIFI

A Tófürdő aktuális belépőjegyei megtalálhatók a www.spaheviz.hu weboldalon!

„Egészség & harmónia minden évszakban – Önnek is!”

Hévízgyógyfürdő | Hotel Spa Hévíz****/***
H-8380 Hévíz, Dr. Schulhof Vilmos sétány 1.
Tófürdő: (+36) 83 342 830 | Hotel: (+36) 83 501 708
Tófürdő: tofurdo@spaheviz.hu
Hotel: hotel@spaheviz.hu | Web: www.spaheviz.hu

Téli wellness pihenés Hévízen

Pihenjen a Danubius Health Spa Resort Aqua**** szállodában, ahol **3 éjszaka árért 4-et kap**. Merüljön el a selymes termálvizben és engedjen a kényeztetésnek!

4 éjszaka szállás all inclusive ellátással **49 500 Ft-tól / fő.**

Telefon: 06 83 889 401
E-mail: aqua.reservation@danubiushotels.com

danubiushotels.hu/aqua

Kristálytisztá élmény

ROYAL SPAS OF EUROPE

Királyi fürdőváros
Gyógyhely
Kétféle gyógyvíz

GYÓGYÍTÓ SÁRVÁR

Élhető és éltető város,
Wellness és élmény
Frissítő felüdülés
Családi kaland

TÖRTÉNELMI EMLÉKHELY

Lépj be az
időtlen titkok
kapuján!

Vas megye egyik kisvárosaként Sárvár olyan kivételes helyzetben van, hogy nem csak kultúrtörténeti és építészeti emlékekkel, hanem a világszínvonalú gyógyvizével is várja a vendégeket.

A kultúra kedvelőinek a Nádasy-vár, illetve a Nádasy Ferenc Múzeum kihagyhatatlan látnivaló.

Kedvelje Facebook rajongói oldalunkat! www.facebook.com/tdmsarvar

Sárvár Tourist & TDM Nonprofit Kft.

H-9600 Sárvár, Várkerület 33/c. ■ Tel.: +36 95 520178 ■ Fax: +36 95 520179 ■ tdm@sarvar.hu ■ www.sarvar.hu